

Nr 188.

Av herr **Lindhagen**, om en effektiv rättsordning för lapparnas jordbruks- och bostadsfråga m. m.

Lapparna hava sin särskilda jordfråga. Den återkommer periodvis. Svårigheterna ligga dels i konflikterna mellan åkerbruk och renskötsel, dels i vanskligheterna att ordna förhållandena mellan lapparna inbördes och dels i behovet och nödvändigheten även för ett nomadfolk att följa med sin tid. Lappar, som ej längre kunna livnära sig med renskötsel, måste tilldelas mark för bosättning. Vid 1928 års riksdag antogs en proposition därom.

Lapparna betraktas av lagstiftaren ofta såsom omyndiga barn. De få finna sig i vad man behagar giva dem. Den sista omvårdnaden lämnade, enligt min uppfattning, rum för åtskilliga erinringar.

Det har nu fastslagits senast genom förra riksdagens beslut, att lappar, som ej kunna livnära sig med renskötsel, böra beredas tillfälle till åkerbruk och bostadslägenheter. Lapparna äro emellertid undersåtar i detta land liksom den svenska befolkningen. De hava därför rätt och även behov av samma trygghet och möjligheter, som mer eller mindre förunnas svenskarna. Full jämställighet kan på grund av renskötselns förhållanden säkerligen icke nu vinnas. Men det är av vikt att icke behålla uppenbara orättvisor eller onödiga skiljaktigheter. Med tiden tvingas man i alla fall att avlägsna desamma och därför är det så mycket lämpligare att göra det redan nu. Även lapparnas jordbruks- och bostadsfråga bör uppbyggas på en effektiv rättsordning, tryggad genom lag, ledd av samhället samt stödd av expropriationsrätt.

Beträffande jordbrukslägenheter, på vilka lapparna skola försörja sig, bör det vara ostridigt, att lappen likaväl som svensken bör tilldelas så stor lägenhet, att den kan ge honom bärning. Detta krav anses numera oavvisligt, då det gäller svenskarnas uppehälle genom jordbruk.

Under utredningen föreslogs också likställighet, men statsmakterna beslöto, att för lapparna skulle äga rum ett godtyckligt avgörande på administrativ väg.

Även i övrigt kunna erinringar göras i de hänseenden, som yrkandena nedan innehålla. De tala för sig själva. Lapparnas rätt över sin egen dom och till ersättning för dess borttagande är icke tryggad av någon rättsordning utan överlämnad till myndigheternas gottfinnande.

Gällande bestämmelser vimla av befogenheter för myndigheterna att pröva, hålla uppsikt m. m. dylikt i den största⁴ utsträckning. Må man besinna lapparnas hjälplösa belägenhet, de oerhörda avstånden, de ofantliga kommunikationerna. En realitet är också ämbetsmännens olika

skaplygne, vartill kommer, att särskilt i ett sådant fall som detta den överordnade i regel kommer att blint lita på sin närmaste man. Maktbefogenhet och skvaller få också fritt spel utan kontroll. En historisk översikt av detta ämne återfinnes i motionen nr 313 för 1928 i första kammaren.

Det hemställes,

att riksdagen beträffande lapparnas jordbruks- och bostadsfråga ville:

1) hos Kungl. Maj:t begära förslag till lapparnas värnande och vinnande av likställighet i möjligaste mån med den övriga befolkningen genom en effektiv rättsordning, tryggad genom lag, ledd av samhället och stödd av expropriationsrätt; samt

2) i avvaktan på tillkomsten av denna rättsordning besluta:

a) att de år 1928 antaga villkoren för jordbrukslägenheter punkt 1 erhåller denna lydelse: »Jordbrukslägenhet bör i möjligaste mån ha sådan storlek, att en lappfamilj därav kan ha sitt uppehälle.»

b) att villkoren för jordbrukslägenheter, punkt 3, utvidgas med tydlig föreskrift om företrädesrätt för kompetent innehavare till ny upplåtelse vid varje upplåtelsestids slut;

c) att villkoren för bostadslägenheter, punkt 11, utvidgas med företrädesrätt för kompetenta arvingar att övertaga lägenheten efter de första innehavarnas frånfälle och rätt för varje kompetent innehavare att efter varje upplåtelsestids slut erhålla företrädesrätt till ny upplåtelse;

d) att i villkoren för jordbruks- och bostadslägenheter uttryckligen stadgas rätt för innehavaren att överlåta lägenheten på annan kompetent person;

e) att i villkoren för jordbruks- och bostadslägenheter föreskrives, att vid kontraktsenligt avträdande av lägenheten till kronan innehavaren bör, så vitt ej särskilda omständigheter tala däremot, tillerkännas full ersättning efter dåtida värden för odlingar, hus och andra nyttiga anläggningar¹.

Stockholm den 21 januari 1929.

Carl Lindhagen.

¹ Punkt 2 har senare utbrutits i en särskild motion, som sänts till jordbruksutskottet.

Innehåll.

	Sid.
Jordfrågans lösning i hela dess vidd — en ledande tanke och en ordnande hand	1
En effektiv organisation, tryggad genom lag	5
Begränsning även av enskilda spekulanters jordförvärv	19
Bulvanhemman böra tillfalla staten	21
Finansierandet av deras expropriation	33
Påminnelse om 1925 års riksdagsskrivelse om bolags jordförvärv	35
Effektiv rättsordning för bildandet av nya jordbruk	37
» » » frilösning av sociala arrendejordbruk	41
Vissa ändringar i sociala arrendelagsbestämmelser	43
Effektiv rättsordning för förbättring av ofullständiga jordbruk och förekommande av sådana jordbruk m. m.	45
» » » anskaffande av tomtmark för bostäder m. m.	49
» » » lapparnas jordbruks- och bostadsfråga	51